

Koninklijke Hoogheid, Excellenties, Veteranen, dames en heren jongens en meisjes.

Korte intro

Het is al weer enkele jaren geleden dat binnen de PABO Leiden de discussie ontstond omtrent de beeldvorming van studenten rondom vrede en de maatschappij.

Dit beeld was soms negatief. Want - zo bleek - dit werd vaak gevormd door gebrek aan historisch besef en eenzijdige informatie uit de media, wat gebrek aan kennis in de hand werkte.

Wij spraken onze wederzijdse zorg uit en vroegen ons daarbij ook af : in hoeverre zijn wij docenten verantwoordelijk .

Wij geven colleges wij gaan in gesprek, we enthousiasmeren en stimuleren maar wat gebeurt er daarna?

Met welke denkbeelden en visies staan onze studenten straks voor de klas? En waarop zijn deze visies gebaseerd?

Wat wij zeker weten is het feit dat leerkrachten een enorme invloed kunnen uitoefenen op kinderen.

In hoeverre zijn wij docenten verantwoordelijk voor het feit dat wij mede de grondleggers zijn voor de beelden waar de toekomstige leerkrachten de nieuwe generatie les gaat geven?

Op zich een prachtig onderwerp voor een goede discussie maar waar het ons om ging en gaat, is wat moeten en kunnen we doen om de studenten een zo eerlijk en objectief mogelijk beeld rondom vrede en vrijheid te laten vormen.

Allereerst denken wij als docenten dan aan goede literatuur en boeiende colleges en verantwoorde opdrachten

Maar we willen meer.

We willen de studenten raken, laten ervaren en beleven

Vanuit deze optiek is de zgn. vredesdag ontstaan.

Praten, denken en ervaren wat het belang van vrijheid, veiligheid en vrede is.

Juist op deze dag komt erkenning en waardering aan de orde, van hen die onder oorlogsomstandigheden of overeenkomstige situaties op allerlei manieren hebben bijgedragen aan vrijheid, veiligheid en vrede.

De zgn. vredesdag is een nu jaarlijks terugkeren fenomeen aan het einde van de maand april en wordt voor een groot deel georganiseerd door studenten.

Zoals ook dit jaar één van de studenten beschreef in een persbericht:

“LEIDEN - Op woensdag 28 april 2010 is het weer zover. Dan wordt op de afdeling Educatie van de Hogeschool Leiden wederom een vredesdag georganiseerd voor alle tweedejaars Pabo-studenten. Alles staat in het kader van vrijheid toen en nu. Het is namelijk belangrijk dat de aspirant leerkrachten de kennis kunnen doorgeven en het belang van een vrij land kunnen onderstrepen.

In de ochtend werden er voor de studenten workshops aangeboden en in de middag gaf de theatergroep Reflect een voorstelling.

Het theater was het aangrijpende verhaal van een Libanon veteraan.

Een verhaal dat iedereen diep raakt en de erkenning en waardering oproept van zoveel van wat men niet weet.

Een verhaal dat moet worden doorgegeven.

De workshops werden gegeven door gastsprekers zoals vrijwilligers van Herinneringskamp Westerbork, Vluchtelingenwerk, Warchild, Amnesty International, Veteranen en de Anjerkinderen.

De Anjerkinderen:

Kinderen van veteranen, kinderen die soms ervaren dat één van hun ouders na de terugkeer van een uitzending is veranderd, anders reageert en soms niet meer de papa of mama lijkt van voor die tijd. Zij, de Anjerkinderen, vertellen, maken de vragen openbaar en ook zij brengen het verhaal in de klas.

De veteranen zelf vol verhalen maar zij worden ook bestookt met vragen door de studenten. Velen kennen wel een buurman of vriend of vriendin die uitgezonden zijn of zijn geweest.

Zo ervaren zij soms de emoties van afscheid nemen en onzekerheid van heel dichtbij.

Verhalen van oude en jonge mensen, van oorlogen dichtbij en ver weg. Persoonlijke verhalen, verhalen om respect voor te hebben, verhalen om trots op te zijn, verhalen die raken, verhalen die doorverteld moeten worden, verhalen die niet vergeten mogen worden!

Vredeseducatie op de PABO , vredeseducatie in de klas op de basisscholen en de middelbare scholen

In het huidige basisonderwijs kent vredeseducatie nog geen vaste plaats. Vaak worden hiervoor de geschiedenisboeken gebruikt, waarin het onderwerp slechts oppervlakkig is uitgewerkt. Als dit niet wordt aangevuld door de leerkracht, kan er bij kinderen een vereenvoudigd beeld ontstaan van de oorlogen van toen en nu. Gelukkig brengt het Comité NL Veteranendag dit jaar het boek 'Oorlogen en vredesmissies' uit, straks aangevuld met digitale toepassingen, speciaal voor gebruik binnen het onderwijs. Naar verwachting een goed hulpmiddel in de klas.

Maar educatie over de Tweede Wereldoorlog en alle oorlogen daarna dient een veel groter belang dan het vergroten van de kennis. In Nederland groeien kinderen op in een samenleving zonder oorlog. Voor hen komt oorlog alleen voor op televisie, in de krant en dergelijke. Door een volledig en genuanceerd beeld te schetsen, zullen kinderen inzien dat oorlog geen verschijnsel is dat 'ontstaat'. Kinderen worden zich dan bewust van de 'maakbaarheid' van vrede.

Dat is datgene waar wij onze studenten van bewust van willen maken. Want zij zijn degenen die een nieuwe generatie vertellen en onderwijzen.

De vergroting van het historisch besef, de bewustmaking van de 'maakbaarheid' van vrede zien we o.a. terug in de verhalen en contacten met veteranen.

Onder de bezielende leiding van projectleiders van het veteraneninstituut (waaronder één van mijn oud-studenten) wordt het onderwijsproject "Verhalen van veteranen" meer en meer op de kaart gezet. Hierbij gaat het om ontmoetingen tussen veteranen en leerlingen van de hoogste groepen van de basisscholen en het voortgezet onderwijs. Dit project is in 2005 onder auspiciën van het Comité Nederlandse Veteranendag gestart.

Zo'n ontmoeting is vaak een vorm van 'levende geschiedenis', bijvoorbeeld wanneer een Indië- of Nieuw Guinea-veteraan in de klas op bezoek komt. Of een veteraan die in de jaren '80 deelnam aan de grote vredesmissie in Libanon. Maar het kan evenzeer gaan over meer recente periodes, denk bijvoorbeeld aan de uitzendingen naar Bosnië. Of heel actueel: over de missie in Afghanistan, want ook net afgezwaaide mannen en vrouwen doen mee. De ontmoetingen tussen veteranen en schoolkinderen leveren enthousiaste reacties op - van leerlingen, van docenten en scholen, én van de deelnemende veteranen.

"Onderwijs dat uitdaagt om je in te leven in ervaringen en gevoelens van de ander en na te denken over vredesmissies en oorlogssituaties, burgerschap en democratische waarden",
Zo vatte onderwijs-minister Van der Hoeven het samen bij de opening van het schooljaar 2005 - 2006.

Dit is wat wij willen meegeven aan de Pabo-studenten.

Kennis, erkenning en waardering.

Voor hen ligt de uitdaging klaar om op een verantwoorde manier

kinderen te onderwijzen over oorlog en vrede. Vrijheid en veiligheid.

Als de kinderen van nu bewust worden gemaakt van de maakbaarheid

van vrede, kan dit een positief effect hebben op de maatschappij.

Vrede ver weg buiten onze landsgrenzen, tot dichtbij in de klas.

Oftewel: de vrede van de toekomst begint ook in het onderwijs!

Ik dank u wel